QORTI CIVILI - PRIM'AWLA

IMHALLEF

ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.

Illum il-Hamis, 30 ta' Marzu 2023

Kawza Numru: 1
Rikors Ġuramentat Numru:- 979/2017 JVC

Josephine Axisa (K.I. 763051M)

vs

Maria Cassar (K.I. 344331M) u permezz ta' digriet tal-Qorti datat 24 ta' Lulju 2022 l-atti gew trasfuzi f'isem Charles Cassar (K.I. 184657M) bhala eredi uniku tal-mejta Maria Cassar,
Charles Cassar (K.I. 184657M),
Patrick Cassar (K.I. 568884M)
Rachel Cassar (K.I. 28189M)
Claudine Cassar (K.I. 85787M)
Josef Cassar (K.I. 545981M)

Dorianne Cassar (K.I. 179679M)
Vanessa Aquilina (K.I. 44183M)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat fejn ir-rikorrenti Josephine Axisa kkonfermat bil-gurament u talbet kif isegwi:

<u>'DIKJARAZZJONI</u>

L-attrici tikkonferma bil-gurament is-segwenti fatti li tafhom personalment:

1. Illi permezz ta' testament datat disgha (9) ta Dicembru tas-sena elf disa' mija tlieta u disghin (1993) pubblikat fl-atti tan-Nutar John Gambin, missier u omm l-attrici ossia Nazzareno u martu Maria Cassar rregolaw is-successjoni taghhom u hallew reciprokament lil xulxin in pjena u assoluta propjeta il-kwarta (1/4) parti u in uzufrutt, uzu u tgawdija ir-rimanenti tliet kwarti (3/4) ta' dak kollu illi huma ikunu jipposjedu fil-gurnata tal-mewt taghhom;

2. Illi in oltre huma nnominaw u stitwixxew b'unici eredi universali u proprjetari assoluti ta' dak kollu li huma jkunu jipposjedu fil-gurnata tal-mewt taghhom unici hames uliedhom komuni u cioé l-attrici, u hutha Anthony sive Ninu, Salvatore, Tarcisio, u Charles ahwa Cassar f'ishma ndaqs bejniethom, bis-sostituzzjoni volgari favur ir-rispettivi wliedhom u ulied uliedhom, u in mankanza ta' dawn bid-dritt tal-akkrexximent bejniethom, u jezentawhom ilkoll mill-obbligi tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni;

3. Illi madanakollu u sussegwentament l-istess Nazzareno Cassar u martu Maria Cassar emendaw it-testment surreferit permezz ta' testament iehor datat tlettax (13) ta' Novembru tas-sena elf disa' mija sitta u disghin (1996) fl-atti tan-Nutar John Gambin, li permezz tieghu hallew lill-attrici ossia Josephine Axisa is-somma ta' hames mitt lira Maltin (LM500) u cjoe is-somma ta' 1164.69 Ewro ghas-saldu ta' kull dritt ta' successjoni u/jew legittima li l-istess binthom jista' jkollha u ghandha fuq l-eredita' taghhom it-tnejn;

4. Illi di piu' l-istess ko-testaturi hassru n-nomina ta' binthom Josephine Axisa bhala wahda mill-eredi taghhom liema nomina saret fil-hames Artikolu tat-testment precedenti taghhom fuq imsemmi;

5. Illi fis-sitta u ghoxrin (26) ta' Ottubru tas-sena elfejn u sebgha (2007) miet Nazzareno Cassar u d-dikjarazzjoni Causa Mortis tieghu saret nhar l-erbatax (14) ta' Lulju tas-sena elfejn u hmistax (2015) li kopja taghha qieghda tigi hawn markata Dok. C;

6. Illi hu l-attrici ossia Anthony Cassar u Saviour Cassar llum gew neqsin u ghalhekk il-wirt taghhom ddevolva fuq uliedhom;

7. Illi in oltre hu l-attrici Tarcisio Cassar gie nieqes ukoll izda ma kellux ulied;

<u>RAGUNI TAT-TALBA</u>

8. Illi s-sehem riservat qua l-legittima mahduma skond il-ligi, ibbazata fuq il-wirt, teccedi ferm iktar is-somma ta' hames mitt lira Maltin (LM500.00);

9. Illi ghalkemm debitament interpellati sabiex jaddivjenu ghal-likwidazzjoni u hlas tal-legittima ossija s-sehem rizervat spettanti lill-attrici mill-wirt ta' Nazzareno Cassar, l-intimati baqghu inadempjenti.

10. Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza;

TALBA

Jghidu ghalhekk l-intimati ghaliex m'ghandhiex din l-Onorabbli Qorti prevja kull dikjarazzjoni ohra talvolta mehtiega u necessarja, tiddikjara :

1. Illi l-ewwel artikolu tat-testment datat tlettax (13) ta' Novembru tas-sena elf disa mija u sitta u disghin pubblikat fl-atti tan-Nutar Dottor John Gambin hija nulla u bla effett in kwantu l-ammont indikat mit-testaturi ma jirriflettix is-sehem riservat skond il-ligi abbazi tal-wirt;

2. Illi konsegwentament tillikwida okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi s-sehem rizervat spettanti lill-attrici, billi tigi dikjarata li tikkonsisti f'dawk il-beni u assi li jirrizultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

3. Tikkundanna lil konvenuti jhallsu lill-attrici s-sehem rizervat hekk likwidat;

4. Tinnomina Nutar Pubbliku biex jippublika l-att relattiv u kuraturi deputati biex jidhru ghall-eventwali kontumaci fuq l-istess att u tipprefiggi data, lok u hin illi fihom ghandu jigi pubblikat l-att relattiv u/ jew jigu ffirmati dawk id-dokumenti u

skritturi mehtiega sabiex l-ordnijiet u l-provvedimenti moghtija minn din l-Onorabbli Qorti fis-sentenza taghha jinghataw eżekuzzjoni shiha u effettiva skont il-ligi

Bl-ispejjez, inkluz dawk tal-Ittra Ufficjali 662/17 u bl-imghaxijiet kontra l-intimati minn issa ngunti ghas-subizzjoni.'.

Rat ir-risposta guramentata ta' l-intimati li taqra kif isegwi:

1. 'Illi fl-ewwel lok l-intempestivita tal-proceduri odjerni u dan stante l-fatt li l-intimata Maria Cassar ghadha hajja u ghandha fil-fakulta li tibdel t-testment taghha u dan huwa iktar u iktar permess billi ai termini tat-testment unica charta (dokument A) datat 9 ta' Dicembru 1993 fl-atti tan-Nutar John Gambin bejn l-konjugi Nazzareno Cassar illum mejjet u l-intimata Maria Cassar fl-artikolu tnejn hemm indikat kjarament li l-partijiet "jaghtu lis-superstiti fosthom id-dritt li jibdel s-sehem tieghu proprju biss ta' dan it-testment minghajr ma jinkorri fil-penalitajiet stipulati mill-ligi".

2. Illi fit-tieni lok minghajr pregudizzju ghas-suespost sehem r-rikorrenti ghandu jigi kkalkulat ai termini tal-intenzjoni tat-testaturi u dan billi l-konjugi Cassar kienu diga ghaddew assi lill-attrici matul hajjithom u dan konsegwentement ghandu jigi mehud inkonsiderazzjoni billi ai termini tal-ewwel artikolu tat-testment fl-atti tan-Nutar John Gambin datata 13 ta' Novembru 1996 (dokument B) hemm d-disposizzjoni li "t-testaturi ma jesentawx lill-imsemmija binthom Josephine Axisa mill-obbligi tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni u ghandha tikkonferixxi lura fil-massa ereditarja taghhom dak kollu li tawha b'titolu gratuitu matul hajjithom inkluzi oggetti ta' dota fl-okkazzjoni taz-zwieg taghha".

3. Fit-tielet lok minghajr pregudizzju ghas-suespost ghalhekk prevja kwalunkwe provvediment l-attrici ghandha qabel xejn tigi ordnata tiddikjara l-assi u l-beni kollha li hija irceviet minghand l-konjugi Cassar qabel kull kalkolu eventwali tal-legittima.

4. B'riserva ta' eccezzjonijiet ulterjuri ai termini tal-ligi.'.

Rat l-affidavits, xhieda, testmenti, dikjarazzjoni *causa mortis*, ricerki fir-registru pubbliku, rapport, kontro-ezamijiet, dokumenti u l-provi kollha esebiti fl-atti;

Rat li fil-verbal tal-1 ta' Frar, 2018 Dr. Norma Vella Bardun ghar-rikorrenti rrilevat illi t-talba tal-attrici ghal-legittima tirrigwarda biss il-wirt tal-mejjet Nazzareno Cassar.

Rat illi fil-verbal tas-6 ta' Frar, 2020 Dr Norma Vella Bardun ghar-rikorrenti talbet in-nomina ta' Perit sabiex jistma' il-fond 428, Miramar Court fi Triq it-Turisti, Qawra stante li l-partijiet ma ftehmux dwar nomina ta' perit bejniethom, u rat li l-Qorti nnominat a spejjez provvizorjament tar-rikorrenti lill-Perit Joseph Grech;

Rat ir-rapport tal-Perit Tekniku Joseph Grech ipprezentat nhar is-7 ta' Ottubru, 2020 u mahluf nhar il-15 ta' Dicembru, 2020 a fol. 127 et seq tal-process;

Rat ir-rikors tal-intimat Carmelo sive Charles Cassar intavolat nhar l-10 ta' Gunju, 2022 fejn permezz tieghu wara l-mewt tal-intimata ommu Maria Cassar fl-20 ta' Settembru, 2021 talab li l-Qorti tordna t-trasfuzjoni tal-atti fil-persuna tieghu u dan ai termini tal-Artikolu 806 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, rat ir-

risposta ta' Josephine Axisa intavolta nhar il-15 ta' Lulju, 2022 u rat id-digriet tal-Qorti tal-10 ta' Lulju, 2022 fejn permezz tieghu laqghet it-talba u ordnat it-trasfuzjoni kif mitluba;

Rat illi fil-verbal datat 14 ta' Gunju, 2022 il-kawza giet differita ghal-lum ghad-decizjoni bil-fakulta' tal-partijiet li jipprezentaw noti ta' sottomissjonijiet b'termini mposti fuqhom;

Rat li hadd mill-partijiet ma' prezenta nota ta' sottomissjonijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat:

<u>Fatti fil-qosor:</u>

Illi l-fatti fil-qosor fil-kaz odjern huma kif isegwi:

1. Illi r-rikorrenti Josephine Axisa hija bint il-mejtin Nazzareno Cassar u Maria xebba Muscat. Nazzareno Cassar gie nieqes fis-26 ta' Ottubru, 2007 (fol. 44), filwaqt li martu Maria Cassar giet nieqsa fil-mori tal-kawza precizament nhar l-20 ta' Settembru, 2021 (fol. 177).

   Illi bil-kawza odjerna r-rikorrenti Josephine Axisa qed titlob li tinghata s-sehem rizervat spettanti lilha mill-eredita' ta' missierha Nazzareno Cassar.

2. Illi mir-ricerki testamentarji pubblici u sigrieti esebiti fl-atti a fol. 45 et seq tal-process, jirrizulta li Nazzareno Cassar irregola l-wirt u successjoni tieghu b'zewg testmenti wiehed tad-9 ta' Dicembru, 1992 fl-atti tan-Nutar John Gambin (fol. 50), u iehor

datat 13 ta' Novembru, 1996 fl-atti tal-istess Nutar John Gambin (fol. 53).

Illi fit-testment tad-9 ta' Dicembru, 1993 l-mejjet Nazzareno Cassar kien halla lil martu Maria Cassar in piena u assoluta proprjeta' l-kwarta (1/4) parti u in usufrutt, uzu u tgawdija r-rimanenti tlett kwarti (3/4) ta' dak kollu li huma ikunu jipposjedu fil-gurnata tal-mewt taghhom. Fost disposizzjonijiet ohra, fil-hames artikolu tal-istess testment innomina u istitwixxa b'unici eredi universali u proprjetarji assoluti lill-hames (5) ulied komuni u cioe' r-rikorrenti Josephine Axisa, Anthony sive Ninu Cassar, Salvatore Cassar, Tarcisio Cassar u Charles Cassar.

Illi sussegwentement Nazzareno Cassar flimkien ma' martu Maria Cassar kien ghamel testment iehor datat 13 ta' Novembru, 1996 fl-atti tan-Nutar John Gambin fejn b'dan it-testment kien halla lil bintu r-rikorrenti Josephine Axisa s-somma ta' hames mitt lira tal-munita l-antika (Lm500) ekwivalenti ghas-somma ta' elf mija erbgha u sittin Ewro u disgha u sittin centezmu (€1164.69) ghas-saldu ta' kull dritt ta' successjoni u/jew legittima li l-istess bintu jista' ikollha u ghandha fuq l-eredita' tieghu.

3. Illi l-intimati Charles Cassar et permezz tar-risposta guramentata taghhom intavolata nhar id-29 ta' Novembru, 2017 fl-ewwel lok eccepew l-intempestivita' tal-proceduri u dan peress li l-intimata Maria Cassar – omm ir-rikorrenti ghadha hajja u fil-possibilita' li tibdel it-testment taghha u dan anke fid-dawl li fit-testment *unica charta* tad-9 ta' Dicembru, 1993 l-konjugi kienu ndikaw li huma jistghu jibdlu s-sehem taghhom

minghajr ma jinkorru f'penalitajiet stipulat mill-ligi. Fit-tieni lok eccepew illi sehem ir-rikorrenti ghandu jigi kkalkulat ai termini tal-intenzjoni tat-testaturi u dan billi l-konjugi Cassar ghaddew assi lir-rikorrenti matul hajjitha li ghandu jigi mehud in konsiderazzjoni billi ai termini tal-ewwel artikolu tat-testment tat-13 ta' Novembru, 1996 it-testaturi ma ezentawx lir-rikorrenti mill-obbligu tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni u ghandha tikkonferixxi lura fil-massa ereditarja taghhom dak kollu li tawha b'mod gratuwitu matul hajjithom inkluzi oggetti ta' dota fl-okkazzjoni taz-zwieg taghha. Finalment fit-tielet lok eccepew illi r-rikorrenti ghandha qabel xejn tigi ordnata tiddikjara l-assi u l-beni kollha li hija irceviet minghand l-konjugi Cassar qabel kull kalkolu eventwali tal-legittima.

<u>L-ewwel eccezzjoni – intempestivita' tal-procedura billi l-intimata Maria Cassar ghadha hajja:</u>

Illi fl-ewwel eccezzjoni taghhom l-intimati Maria Cassar et eccepew l-intempestivita' tal-proceduri odjerni u dan billi l-intimata Maria Cassar ghadha hajja u ghadha fil-fakulta' li tibdel it-testment taghha u dan aktar u aktar fid-dawl tat-testment *unica charta* tad-9 ta' Dicembru, 1993 fl-atti tan-Nutar John Gambin fejn fl-artikolu tnejn hemm indikat kjarament li l-partijiet '…jaghtu lis-superstiti fosthom id-dritt li jibdel s-sehem tieghu proprju biss ta' dan it-testment minghajr ma jinkorri fil-penalitajiet stipulati mill-ligi.'.

Illi minn harsa lejn il-premessi, t-talbiet u l-verbali jirrizulta li r-rikorrenti Josephine Axisa qed titlob is-sehem riservat unikament mill-eredita' ta' missierha Nazzareno Cassar. Nazzareno Cassar gie nieqes nhar is-26 ta' Ottubru, 2007 (ara certifikat tal-mewt a fol. 44 tal-process) b'dan li fil-konfront tal-eredita' tal-mejjet

Nazzareno Cassar huwa car li l-azzjoni m'hijiex wahda intempestiva. Dan il-fatt gie wkoll kjarifikat fil-verbal tal-1 ta' Frar, 2018 (fol. 23) fejn Dr Vella Bardun ghar-rikorrenti rrilevat li t-talba tar-rikorrenti ghall-porzjoni riservat hija biss fuq il-wirt tal-mejjet Nazzareno Cassar. Ghaldaqstant fid-dawl ta' dak suespost il-Qorti ser tghaddi sabiex tichad din l-ewwel eccezzjoni.

<u>It-tieni eccezzjoni – sehem ir-rikorrenti ghandu jigi kkalkulat ai termini tal-intenzjoni tat-testaturi billi m'ezentawx lir-rikorrenti mill-obbligi tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni u t-tielet eccezzjoni – ir-rikorrenti ghandha tigi ordnata tiddikjara l-assi u l-beni kollha li rceviet:</u>

Illi bhala t-tieni eccezzjoni l-intimati eccepew illi s-sehem tar-rikorrenti ghandu jigi kkalkulat ai termini tal-intenzjoni tat-testaturi u dan billi l-konjugi Cassar kienu diga' ghaddew assi lill-attrici matul hajjithom u dan konsegwentament ghandu jigi mehud inkonsiderazzjoni billi ai termini tal-ewwel artikolu tat-testment fl-atti tan-Nutar John Gambin datata 13 ta' Novembru, 1996 hemm disposizzjoni li '…t-testaturi ma jesentawx lill-imsemmija binthom Josephine Axisa mill-obbligi tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni u ghandha tikkonferixxi lura fil-massa ereditarja taghhom dak kollu li tawha b'titolu gratuitu matul hajjitha inkluzi oggetti ta' dota fl-okkazzjoni taz-zwieg taghha.'.

Fit-tielet eccezzjoni eccepew illi r-rikorrenti ghandha qabel xejn tigi ordnata tiddikjara l-assi u l-beni kollha li hija rceviet minghand l-konjugi Cassar qabel kull kalkolu eventwali tal-legittima.

Illi l-Qorti ser tikkwota *ad verbatim* l-ewwel artikolu tat-testment tat-13 ta' Novembru, 1996 fl-atti tan-Nutar John Gambin (fol. 53) kif isegwi:

> 'L-Ewwel Artikolu
>
> Kull wiehed/wahda miz-zewg (2) ko-Testaturi jhallu lill-binthom komuni Josephine mart Vincent Axisa is-somma ta' hames mitt liri Maltin (Lm500) assaldu ta' kull dritt ta' successjoni u/jew legittima li l-istess binthom jista jkollha u ghandha fuq l-eredita taghhom it-tnejn.
>
> It-testaturi jhassru in-nomina ta' binthom Josephine Axisa bhala wahda mill-eredi taghhom liema nomina saret fil-hames Artikolu tat-testment precedenti taghhom fuq imsemmi. It-Testaturi ma jesentawx lill-imsemmija binthom Josephine Axisa mill-obbligi tal-kollazzjoni u tal-imputazzjoni u ghandha tikkonferixxi lura fil-massa ereditarja taghhom dak kollu li tawha b'titolu gratuit matul hajjithom inkluzi oggetti ta' dota fl-okkazzjoni taz-zwieg taghha.'.

Illi l-Artikolu 620 sub-artikolu 4 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jaqra kif isegwi:

> '(4) Dak li jmissu s-sehem riżervat għandu jaqta' minnu dak kollu li jkun ħa mingħand it-testatur u li jkun suġġett għall-kollazzjoni taħt id-dispożizzjonijiet tal-artikoli 913 sad-938.'.

L-Artikolu 922 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jaqra illi:

> ‘922. Hu suġġett għall-kollazzjoni dak illi l-mejjet ikun nefaq biex iddota lid-dixxendenti bniet, jew biex għamel donazzjonijiet f’kontemplazzjoni ta’ żwieġ, jew biex għamel patrimonju ekkleżjastiku lid-dixxendent, jew biex akkwistalu benefiċċju ekkleżjastiku, jew xi impieg jew stabbiliment, jew biex ħallas id-djun tiegħu jew benefiċċju taħt fondazzjoni jew trust.’.

Ir-rikorrenti Josephine Axisa fl-affidavit taghha a fol. 26 et seq tal-process xehdet illi hija nghatat mill-genituri taghha rigal tat-tieg fis-somma ta’ hames mitt lira tal-munita l-antika (Lm500) ekwivalenti ghas-somma ta’ elf mija erbgha u sittin Ewro disgha u sittin centezmu (€1164.69), kif ukoll sett tad-deheb meta kienet ghadha tfajla li kien jiswa fl-ammont ta’ hamsin lira tal-munita l-antika (Lm50) ekwivalenti ghas-somma ta’ mija u sittax il-Ewro u sebgha u erbghin centezmu (€116.47). Tghid illi:

> ‘6. … Nghid ukoll li hlief il-hames mitt lira Maltin (Lm500) li tawni bhala rigal tat-tieg ma tawni xejn ghajr set tad-deheb meta kont ghadni daqsxejn ta’ tfajla. Dak iz-zmien kien jiswa xi hamsin lira Maltin (LM50.00). Lanqas hwejjeg ma kienet tixtrili. Niftakar darba xtratli libsa minn fuq il-monti. Kienet biss iz-zija li kienet tiehu hsieb il-bzonnijiet tieghi.’.

In vista tal-fatt li r-rikorrenti ma gietx ezentata mill-obbligu tal-kollazzjoni hekk kif irrizulta aktar il-quddiem, il-Qorti tqis li meta tigi ghal-likwidazzjoni tas-sehem riservat ghandha tghaddi sabiex tiehu kont taghhom. Ghaldaqstant il-Qorti ser tghaddi sabiex tilqa’ t-tieni u t-tielet eccezzjoni tal-intimati Maria Cassar et.

Likwidazzjoni tas-sehem riservat mill-assi ta' Nazzareno Cassar:

Illi mill-provi migbura fl-atti l-Qorti tqis li l-assi tal-mejjet Nazzareno Cassar ai fini ta' komputazzjoni tas-sehem riservat ghandu jigi likwidat kif isegwi:

1. nofs il-valur tad-dar matrimonjali tad-decius konsistenti f'appartament bin-numru 428, Miramar .Court fi Triq it-Turisti, Qawra liema fond gie stmat f'intier mill-Perit Tekniku Joseph Grech fl-ammont ta' €175,000[1] u ghalhekk il-valur li ghandu jittiehed kont tieghu ghal fini ta' porzjon riservat huwa dak ta' €87,500.

2. is-somma ta' €1164.69 moghtija b'rigal tat-tieg lir-rikorrenti.

3. is-somma ta' €116.47 rapprezentanti sett tad-deheb moghti bhala rigal lir-rikorrenti.

Total tal-assi formanti parti mill-eredita' tal-mejjet Nazzareno Cassar huwa dak ta' €88,781.16.

L-investimenti li tressqet/ prova dwarhom fl-atti a fol. 76 et seq tal-process jirrizulta mill-istess dokumentazzjoni li kienu maghluqa fid-data tal-mewt tal-missier.

Sehem riservat tar-rikorrenti huwa dak ta' 1/10 (1/5 x 1/2) ta' €88,781.16 cioe' €8,878.12. Billi r-rikorrenti xehdet illi hija rceviet l-ammont ta' €1164.69 u €116.47 dawn ghandhom jitnaqqsu mill-ammont dovut biex b'hekk jibqa' bilanc ta' €7596.96.

---

[1] Ara rapport tal-Perit Tekniku Joseph Grech a fol. 127 et seq tal-process.

Imghax:

L-Artikolu 615 sub-artikolu 2 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jiprovdi li jekk l-imghax ma jintalabx fi zmien sentejn mid-data tal-ftuh tas-successjoni dan jkun dovut mid-data tan-notifika ta' att gudizzjarju. Jipprovdi wkoll li l-Qorti tista' fejn ic-cirkostanzi tal-kaz hekk jinhtiegu tiddeciedi li ma jinghatax imghax jew tistabbilixxi rata ta' imghax anqas minn dik stabbilita' fl-Artikolu 1139 tal-Kodici Civili.

Hekk jaqra s-sub-artikolu 2:

> '(2) L-imsemmi jedd huwa kreditu tal-valur tas-sehem riżervat kontra l-beni tal-mejjet. Mgħaxijiet bir-rata stabbilita fl-artikolu 1139 għandhom jiġu miżjuda ma' dak il-kreditu mid-data tal-ftuħ tas-suċċessjoni jekk is-sehem riżervat jintalab fi żmien sentejn minn dik id-data, jew mid-data tan-notifika ta' att ġudizzjarju jekk it-talba ssir wara li jkun għadda dak il-perjodu ta' sentejn:
>
> Iżda l-Qorti tista', fejn iċ-ċirkostanzi tal-każ hekk jeħtieġu, tiddeċiedi li ma jingħatax imgħax jew tistabbilixxi rata ta' imgħax li tista' tkun inqas minn dik stipulata fl-artikolu 1139.'.

Mill-atti jirrizulta li l-ewwel interpellazzjoni ufficjali permezz ta' att gudizzjarju ghall-hlas tal-porzjon riservat sar permezz tal-kawza odjerna u cioe' nhar il-25 ta' Ottubru, 2017. Nazzareno Cassar gie nieqes nhar is-26 ta' Ottubru, 2007 u ghalhekk l-ewwel interpellazzjoni zgur li ma saritx fi zmien sentejn mid-data tal-ftuh tas-successjoni. Ghalhekk, din il-Qorti wara li kkunsidrat il-fatti u c-cirkostanzi tqis li r-rikorrenti Josephine Axisa ghandha jedd

ghall-interessi mid-data tal-interpellazzjoni ufficjali u cioe' mill-25 ta' Ottubru, 2017.

<u>Decizjoni:</u>

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet kollha suesposti din il-Qorti taqta' w'tiddeciedi din il-kawza kif isegwi:

1. Tilqa' t-tieni u t-tielet eccezzjoni tal-intimati u dan stante li r-rikorrenti ma gietx ezentata mill-kollazzjoni filwaqt li tichad il-kumplament tal-eccezzjonijiet safejn dawn huma nkompatibbli ma' dak hawn deciz;

2. Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara li l-ewwel artikolu tat-testment datat 13 ta' Novembru, 1996 fl-atti tan-Nutar John Gambin hija nulla u bla effett in kwantu l-ammont indikat mit-testatur Nazzareno Cassar ma jirriflettix is-sehem riservat skont il-ligi abbazi tal-wirt;

3. Tilqa' t-tieni talba u tillikwida s-sehem riservat li ghadu spettanti u dovut lir-rikorrenti Josephine Axisa hekk kif indikat fis-sezzjoni '**<u>Likwidazzjoni tas-sehem riservat mill-assi ta' Nazzareno Cassar:'</u>** fl-ammont ta' seba 'telef hames mija sitta u disghin Ewro u sitta u disghin centezmu (€7596.96);

4. Tilqa' t-tielet talba u tikkundanna lill-intimati jhallsu lir-rikorrenti s-sehem riservat hekk likwidat fit-tieni talba kull wiehed skont is-sehem rispettiv fl-eredita';

5. Tichad ir-raba' talba billi m'hemmx bzonn in-nomina ta' Nutar Pubbliku sabiex jigi pubblikat att relattiv ghall-hlas tas-sehem riservat.

Bl-ispejjez interament a karigu tal-intimati u bl-imghax mid-data tal-25 ta' Ottubru, 2017 sad-data tal-pagament effettiv.

Moqrija.

Onor. Imhallef Dr. Joanne Vella Cuschieri
B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.
30 ta' Marzu, 2023

Cora Catania
Deputat Registratur
30 ta' Marzu, 2023